

פרשיית השבוע

הגזין להגות והסברה יהודית

ואתחנן

-נחמו

השפ"ג

גיליון מס'

648

על השולחן

הרב אברהם ישראל פרידמן

תשעה באב במחנה המנוחות, ירושלים: זקוק למורשת הכותב

לתשעה באב, גם קינות על בן ובת רבי ישמעאל, על מסעי הצלב, ועוד...

למה בעצם זה טוב לבכות?

כי אם אדם נהיה טעון, במלא כאבים על מצב ילדיו, ועל מצב הנוער והעם, והוא שומר את הכאב סגור על מנעול בלב - אזי הכאב גודל והולך, למימדים בלתי נסבלים, ועלול להשתלט לנו על החיים.

רק כשאדם מוכן להכיר בכאב, ומסכים לתת לו ביטוי - רק אז הכאב מקבל את מקומו הנכון בחיינו.

משפט לחיים:

"מי שאינו מתאבל על ירושלים
לא רואה בשמחתה - כי מגלה
בדעתו כי אינו זקוק לה..."

מאיתנו לשהות בתוך הכאב.

רובן ככולן של הקינות לתשעה באב בנויות על זה.

אין שם הרבה דיבורים על תיקון שנאת חינם או על תיקון שלשת החמורות.

אין שם הרבה דיונים על פעולות שיזרזו את הגאולה. כל אלו דברים חשובים, אך יש להם מקום וזמן אחר. בתשעה באב - יושבים ובוכים.

כי 'עת לבכות' אומר קהלת (ג, ד), ופירש רש"י (שם): עת לבכות - בתשעה באב.

כן, תשעה באב הוא יום מיוחד לבכי.

זהו עיצומו של יום.

האמת היא שאנחנו כן מרגישים את צער החורבן והאמת היא, שכל אחד מאיתנו כן מרגיש את צער החורבן, במידה זו אחרת.

כי לכל אדם יש קשיים, אם זה בחינוך, עם בנים/בנות מתמודדים, ואם במגוון נושאים, כאשר יודע כל אחד בעצמו.

כולנו גם מכירים בקלקול הרוחני הגדול שרווח בזמננו, וזה כואב לנו.

והרי כל הצרות הרוחניות והגשמיות שיש לעם ישראל, כולם נובעים מהחורבן הגדול, של בית המקדש.

ובימי בין המצרים, וביחוד בתשעה באב, עת כולנו עוסקים בקינה ובכי על חורבן בית המקדש, אז מותר גם לכל אדם לשלב צער ובכי על בנו, על בתו, ועל כל ילדיו של הקב"ה.

לא לחינם הכניסו רבותינו בתוך הקינות

תִּשְׁתַּכְּנָה אֲנִי קִדְשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חֻצוֹת

אם אדם והיה טעון, במלא כאבים על מצב ילדיו ועל מצב הנוער והעם, והוא שומר את הכאב סגור על מנעול

בלב - אזי הכאב רק גודל והולך...

תשעה באב - עת לבכות

הרה"ג רבי יחיאל פליסקין שליט"א
ראש מכון 'שתולים' לנוער

לרבים מאיתנו קשה להרגיש אבלות בתשעה באב.

אחת הסיבות לכך היא, משום שקשה לנו להיות בתוך כאב. אנחנו מתנגדים לכאב, רוצים לברוח ממנו, או לפתור אותו בכל מחיר. פוחדים לתת לו מקום, שמא הוא יטרוף אותנו...

אולם בתשעה באב, לא נדרשים מאיתנו מעשים. לא נצטוינו עדיין ללבון לבנים למקדש, או להעלות כבשים להר הבית. דורשים

תשתפכנה אבני קדש
נראש כל חוצות
(המשך תעמוד 1)

הרה"ג רבי יחיאל פליסקין שליט"א
ראש מכון 'שתולים' לנוער

הכאב קיים - אבל בפרופורציה. הוא לא גדל כמפלצת, ולא משבית את החיים.

מעגלי הכאב אודות הנוער סובבים גם אותי.

במשך הזמן הנני מקשיב להמוני הורים, כל אחד וכאבו, ובעקבות זאת כתבתי קינה להורים המתמודדים. הנה היא לפניכם:

אלי ציון ועריה, עלי צאן עדריה, עת השליכו כתריה, ויגלו בחוצות עריה

הלא זכור אזכר, ילד שלי טהור, בן שלש פאות לגזר, פנים קורנות אור

שפתות עת לשכנו, זמירות בנעם שרנו, פרשת שבו ע דברנו, אבות ובנים למדנו

ועתה דממה מנגינה, יבפו גמרא ומשנה, ציצית נותרה עגונה, לזאת נקשר קינה

קול נשמע ביללה, בת ציון המהללה, עדי הצניעות המעלה, המרת בתחפשת זולה

חלום סמינר ושדוף, בהדלקת גרות קוינונה, ועתה פסית בלכלוף, אף בקשי זיהוף

איכה שכחת בת, פי נסיכת אלקים את, בטירת מלכים גדלת, ועתה איה הסתובבת

תסמרנה שערותיהם, מקול יבבת האם, מבכה מלב פועם, מאנה היא להנחם

איכה מבחר אנשים, ילדי ישראל קדושים, בעבור נזיד ערשים, גלשו לדרך עקשים

צאו לרחוב כמקום מנוחה, חפשו מנוחה לנפשכם

חברת פוחזים ואוהבו, מושב לצים ישוב, בראשת איופן תבעו, חמדות טבל נתבו.

משפן לוחות ומגורה, פף השמן הטורה, דבקו ביצר הרע, זעקו והילילו מרה

בערב, רחובות ושווקים, רגליים שבורות, עקבים נדחים

מצווה היובית שהופכת לקיומית..

למדנו בגמרא במסכת פסחים (ז, ב) כי כל המצוות מברך עליהן 'עובר לעשייתן' - היינו טרם עשיית מעשה המצווה.

וכתב בחידושי רבינו דוד על-אתר, כי שונה מצוות לולב שניתן לברך גם אחרי מעשה המצווה של הנטילה, משום שעדיין ישנם 'שיירי מצווה' שכן ניתן להמשיך ולקיים את המצווה גם בנטילת הלולב בהליכתו לביקור חולים, וכדומה.

שורש הדברים בגמרא במסכת סוכה (מא, ב) שם למדנו כי מנהגם של אנשי ירושלים היה שלכל מקום שהיו הולכים בחג הסוכות - נוטלים היו את הלולב עימם.

אם כי דברי רבינו דוד אומרים דרשני: הן אמנם שניתן לקיים את המצווה גם במהלך היום והרי-זה בגדר 'שיירי מצווה', אך מכל-מקום הברכה היא על מעשה המצווה המחויב, והוא כעיקרון נעשה בנטילה הראשונית. והגם שישנם 'שיירי מצווה' אולם הברכה לא עליהם היא נועדה לחול.

יתירה מזו: הריטב"א לימדנו בתחילת הסוגיה שדנה האם מברכים ב"על" או ב"ל" שההכרעה תלויה בשאלה האם מדובר במצווה "חיובית" - שחובה לקיימה כמו תפילין וכדומה, או שמא במצווה "קיומית" כשחיטה שאין חובה לשחוט - אלא שאם רוצה לאכול מחויב בשחיטה. ויש שביארו זאת גם על שאלת "עובר לעשייתן" - שהשאלה האם מברכים על המצווה טרם עשייתה תלויה בסוג המצווה - האם היא כזו שחייבים לקיימה או שמא היא "קיומית" במידה ואתה נדרש לקיימה. והנה כאן כאשר מדובר בהליכה עם הלולב במהלך היום, כמנהג אנשי ירושלים, הגם שמצווה יש כאן, אבל חובת מצווה אין כאן, אלא קיום מצווה.

ובאמת מכאן היה מקום לדון האם 'מצווה המשכית' כגון זו, המשכה נדון כ"מצווה קיומית" כאשר מצוות קיומיות שאין חובה לעשותן אלא שאם עשאו קיים מצווה, וכמשתמע מדברי רבינו דוד. או שמא בהיות וה'שיירי מצווה' הללו נגזרים מכח מעשה המצווה הראשוני - שהוא מחויב באופן ברור - הרי שגם על השיירים הללו חל שם חיוב. ועיין בזה כי ייתכן שרבינו דוד חולק מכל וכל על יסודו של הריטב"א בעניין.

הראיתם בני יחידי, זה שהיה חרדי, ועתה מרד כנגדי, עודנו אהובי ומחמד

שמא ראיתם ריבה, היא פתי החביבה, היתה לנו מריבה, שחרה היא ונאווה

אומרים הם לאביו, ולאמו לא ראיתו, שמא לחפש תיטיב, במשעול אחר ונתיב

יועצים למכיר יעצוני, והקרובים בקרוני, והשכנים רחמוני, כלם יחד החכימוני

הוסיפו אהבה וידידות, עוד קצת חותיות, אין אצלכם סמכות, חסר לכם עקביות

אומרים לנו שתקו, לתמורה בל תחפו, דם נפשכם תירקו, ויום אחד תזכו

אזיה רוחנו בחלה, מרב דרישה להכלה, ונפשנו כבר חולה, למול הבת הסכלה

אש תוקד בקרבי, חרב נעוצה בלבי, איך אעלה על משפכי, בנינו ובנותינו בשכי

שמעו שמים אסוני, אין מקום ליגוני, הנהו בית ארמוני, מקום מעוני ומשפני

בזעם נפרץ קירה, ותאחז בה מדורה, נפל לארץ מבצרה, קושה פחרבן עזרה

איה אור בקצה מנהרה, בתוף החשך הנורא, מעט מן האורה, בידל של בשורה

ומשמים קול הד, בנכם זה המתמודד, אף הוא בצער כבד, תאניה לו ומספד

מבחוץ נראה זוחל, למנעמי העולם פתוח, פעמים מתרים וקשות, בעצמו נראה בטוח

לבו קרוע לגזרים, מנפץ לאלפי שברים, חיי קברים, נפשו תבכה במסתרים

אין איש יודע, שהוא כמעין דומע, באמת אין לו רע, וכה מביע מתגעגע

איך תנחמוני הבל, וכנורי נהפך לאבל, פי חיי הבל, לנשמתים הם סבל, ואיך אנחם

עיפה נפשי מבלויים, שפלים ובזויים, עם חברים שתויים, הלזה יקרא חיים, ואיך אנחם

ואביט כמתוף שנה, איך כל יום בשנה, מת במיתה משנה, על זאת אקוננה, ואיך אנחם

לשה במדבר אדמה, אבוד בעולם מדמה, לבית אבא המה, לקרבת השם צמא, ואו אנחם

או הורים יקרים, נצלו את העת לבכות' בתשעה באב, ותנו מקום לכאב!

אנשי העשה

סיפור יהודי לשלחן שבת

ראש הישיבה והשפה הרוסית

התעלומה: האם ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל ידע את שפת הרוסית? << סיפור מפעים ולקחו הצדו

והסביר הגרי"י במברגר בטוב טעם ודעת, ששליטתו של מרן רבי גרשון על כל מוצאות-הפה שלו היתה כה אבסולוטית שאם לא צריך - אז למה לספר...

עת לשתוק.

נלמד גם אנחנו להעלים מילדינו מה שלא צריכים הם לדעת. לא נורא שלא יידעו.

ישנה אינפורמציה שלא תועיל כלום את נמסור אותה לילדינו. מה יזיק אם נשמור אותה אצלנו בכספת?

(על-פי ביטאון שכונת רמת אלחנן 'קול ברמה', אב תשפ"ג, מאת ידידנו סופר הבית היהודי רבי מיכאל צורן הי"ו)

מאות, ואלפי, סיפורים, סופרו והושמעו על דמותו האגדתית של מרן הגאון רבי ירחמיאל גרשון אדלשטיין זצ"ל מאז נלב"ע באחרונה, וייחודם של סיפורים אלה הוא שכל סיפור מדבר באופן ישיר גם אל כל אחד מעם ישראל.

בניגוד למקרים אחרים, הרי שאת הנהגותיו של מרן הגרי"ג אפשר לפרש גם ברובד פשטני, המאפשר לקחת דוגמא ומשל לחיינו-שלנו.

אבל נדמה שאחד הסיפורים המדהימים ביותר הושמע בהספד המרכזי על מרן זצ"ל שהתקיים בחיפה בשכונת 'הדר' בבית הכנסת 'החדש'.

ראשון המספידים היה המרא דאתרא הגאון רבי יוסף יחיאל הלוי במברגר. בתוך דבריו הביא שסיפרו לו שבימי ה'שבעה' הגיע יהודי וסיפר להם את מה שסיפר לו חברו, יהודי שעלה מרוסיה, שהגיע פעם להתייעץ עם רבי גרשון, ולהפתעתו דיבר איתו ראש הישיבה בשפה הרוסית.

למשמע הדברים הגיבו בני המשפחה ש'זה לא יכול להיות. ראש הישיבה לא ידע רוסית!', חרצו.

הלך המספר והביא את היהודי שהוא שדיבר עם הגרי"ג ברוסית, ולתדהמת בני המשפחה אמר להם "איתי רבי גרשון דיבר ברוסית"...

המפעים הוא, שמעולם!!! לא סיפר רבי גרשון לבני משפחתו שהוא יודע רוסית...

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מודפסת בכמות מוגבלת מאוד ברחבי הארץ. ניתן לקבל את הגיליון ללא תמורה - בשליחת דוא"ל לכתובת:

abyisrael@gmail.com

הלווה מלכה

אקטואליה מזווית יהודית

את היופי בכך שגם אנשים שדרך חייהם כה שונה משלך - לא מוותרים על קבורה יהודית כדת משה וישראל.

או-אז ניגשתי אל המיקרופון, היישרתי מבט אל הקהל, ובמיוחד אל חברי הכנסת מהשמאל, ועשיתי בדיוק את מה שאני עושה בכל הלוויה: דיברתי איתם על נקודת המבט היהודית על החיים ועל המוות. הסברתי שהערך של הקיום אינו בזמן שחולף בין הרגע שנולדנו עד הרגע בו מגיע זמנו להיפרד מן העולם, אלא בתוכן שהאדם יוצק לתוכם.

דיברתי איתם על כך שהאדם אינו רק גוף אלא קודם כל נשמה וגם כשהגוף נטמן באדמה היא שהנשמה ממשיכה הלאה אל מקום טוב יותר. הזמנתי את שני הבנים לקרוע קריעה ולברך ברוך דיין האמת.

הקהל נעמד על רגליו כאשר נתתי לבנים דף ובו תפילת הקדיש וכל הנוכחים ענו 'אמן' בקול רם. משם ליווינו את הארון תוך כדי אמירת פרקי תהילים אל עבר הקבר שם אמרנו את תפילת 'קל מלא רחמים'.

המנוחה שתקה לכל אורך הדרך. אבל יש לי תחושה שמהמקום בו הנשמה שלה נמצאת כרגע היא דווקא שמחה שאחרי כל השנים בהן נלחמה ב'הדתה', לפחות בהלוויה שלנו נעשתה 'הדתה' למהדרין בנוכחות ראשי השמאל שהאזינו בקשב ואמרו אמן. (מתוך: גיליון 'בסוד שיח').

"הדתה" בלוויית אשת השמאל

הדקות הבאות היו עבורי קשות ומטלטלות. בזה אחר זה נישאו נאומים ולהבים על פועלה של המנוחה כנגד 'עוולות הכיבוש האכזרי' ודברי גנאי בוטים כלפי ה'מתשלה הנוראית הנוכחית'. תהיתי האם זו לא הייתה טעות מצידי להסכים להשתתף באירוע כזה

הבקשה האחרונה

מספר הרב יוני לביא: "אמא שלי נפטרה הבוקר", כתב לי אדם לא-מוכר, "בעוד ארבע שעות ההלוויה וממש חשוב לנו שאתה תערוך את הטקס. תוכל? נשלם כמה שצריך".

"הצצתי ביומן וראיתי שעם קצת מאמץ אוכל לשלב את האירוע בין הרצאה לפגישה.

"אני לא לוקח על זה כסף", רשמתי חזרה, "אבל אם זה חשוב לכם - אבוא. אשמח שתספר לי קצת על אמא שלך". האיש הודה מקרב לב וכעבור דקה במקום להתקשר שלח לי קישור למקום שבו כתבו של המנוחה.

כמעט נפלתי מהכיסא. מדובר היה בפעילת שמאל קיצונית שהקדישה את חייה למאבק ב'כיבוש'. היא תמכה בפירוק ההתנחלויות והקמת מדינה פלשתינאית וארגנה אירועים משותפים עם משפחות מחבלים. היא הייתה ממייסדי מפלגת שמאל קיצונית ולוחמת תקיפה נגד ה'הדתה'. לא הבנתי מדוע אחרי כל זה פונים אל רב בבקשה לערוך לה טקס יהודי, אבל בשיחה עם הבן התברר שהיא באה ממשפחה מסורתית ועל אף שגידלה את שני בניה כחילונים ביקשה להיקבר בטקס יהודי.

ענו אמן

בשעה 15:00 - ממשיך הרב לביא לספר - התייצבתי בבית העלמין בתל אביב והתרשמתי מגודל הקהל שגדש את המקום. הסתכלתי ימינה ושמאלה וחיפשתי מכרים, אבל מלבד כמה חברי כנסת מהשמאל הקיצוני לא זיהיתי אף אחד.

ניגשתי לעריכת הטקס ואחרי מילות הפתיחה הזמנתי את המספידים. הדקות הבאות היו עבורי קשות ומטלטלות. בזה אחר זה נישאו נאומים נלהבים על פועלה של המנוחה כנגד 'עוולות הכיבוש האכזרי' ודברי גנאי בוטים כלפי ה'מתשלה הנוראית הנוכחית'. תהיתי האם זו לא הייתה טעות מצידי להסכים להשתתף באירוע כזה ומה אוכל לומר מבלי להסתכן בהאשמות ב'הדתה'.

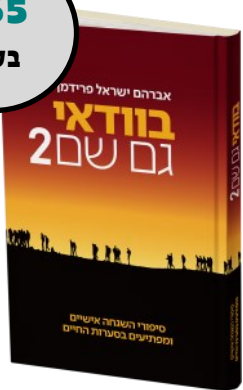
אבל אז חשבתי שוב: יוני, הרי המשפחה הזמינה אותך לכאן. המנוחה עצמה באה מרקע מסורתי וביקשה להיקבר בטקס יהודי. אדרבה, תראה

זה מה שקורא היום...

ספרי-האיכות המשובחים מבית מכון "בלבבי":

35 ₪

בלבד

30 ₪

בלבד

30 ₪

בלבד

לרכישת ספרי הסופר הרב א. י. פרידמן: פלא' מכון "בלבבי" (לא ניתן להשיג בחנויות):
0504116867